
EDE TOEN EN NU – Erfgoededucatie Ede

BIJLAGE 2 LESBRIEF voor Buiten
DE ENKA

voor groep 5 t/m 8

ENKA Lesbrief

voor buiten

Ken je de ENKA woonwijk? Nog niet zo lang geleden stond hier de grote ENKA fabriek. In 2008 werd bijna de hele fabriek gesloopt. Wat bleef staan is rijksmonument geworden. Mensen vinden de gebouwen dus belangrijk. Ga op onderzoek en ontdek het oude fabrieksterrein!

WAT HEB JE NODIG VOOR JE ONDERZOEK?

- kompas
 - geprinte route
 - pen
 - potlood
 - papier
 - gum
 - puntelijper
 - twee stokjes van 15 cm.
- eventueel fototoestel

TIP:

Maak met je groepje afspraken wie het meet-, schrijf-, speur- en tekenwerk doet. Als jullie goed samenwerken, ontdek je het meest!

Onze namen zijn:

1.
2.
3.
4.

Gebruik de kaart in deze lesbrief of een smartphone met daarop de route om de oude fabrieksgebouwen te zoeken en de opdrachten uit te voeren.

Kijk goed naar de straatnaambordjes en zoek straatnamen die nog aan de fabriek herinneren.

NODIG: PEN

• Welke straatnamen kom je tegen?

1. 2.
3. 4.
5.

Nog meer misschien?

.....

Die oude fabriek slopen? Nee stop! Het is een monument.

Opdracht 1

Fontein & herinneringsbank

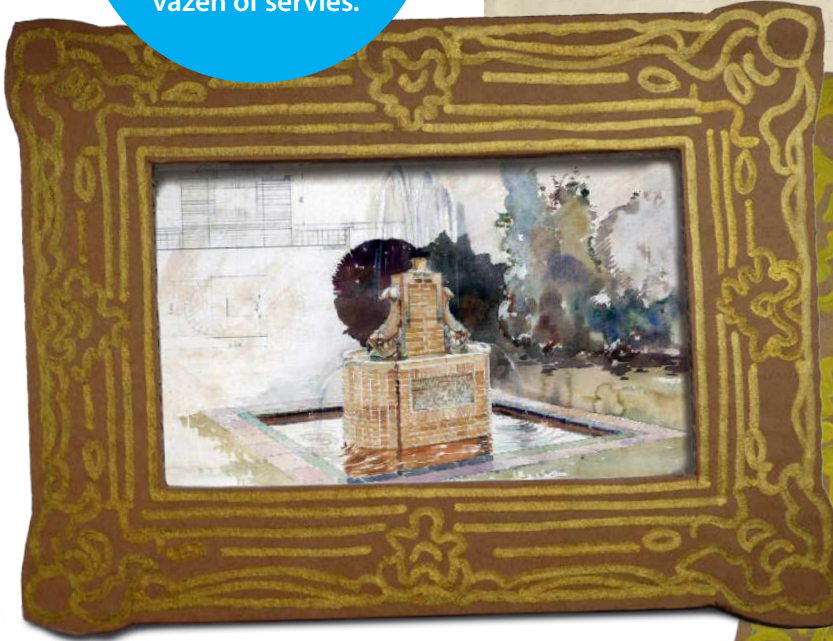
Opdracht 2

De mensen in Ede waren zo blij dat er veel werk was bij de ENKA dat ze cadeaus gaven aan de fabriek: een bank en een fontein. Bijzonder dat een fabriek cadeaus krijgt, toch?

NODIG: PEN

- Wat staat er op de fontein geschreven?
.....
.....
- De ENKA had een poosje een andere naam. Welke naam zou dat zijn?
hint: zie het antwoord hierboven
.....
.....
- De bank is ontworpen en gemaakt door een beroemde keramist. Wat was zijn naam? *hint: zoek op de bank!*
.....
.....

Een keramist is iemand die van klei en glazuur mooie dingen maakt, zoals beelden, vazen of servies.

Een zaagdak

Loop je door de poort en kijk je naar rechts, dan zie je een bijzonder dak. Een zaagdak! Vroeger was de kunstverlichting nog niet zo sterk als tegenwoordig. Mensen waren afhankelijk van buitenlicht om de werkplek goed te kunnen verlichten.

NODIG: KOMPAS / POTLOOD / PEN

- Maak een tekening van het dak van de zijkant.

- Dit wordt een zaagdak genoemd omdat

- Het zonlicht komt uit het zuiden. Maar aan welke kant zit het glas? Gebruik het kompas. Het glas zit aan de kant

- Bedenk waarom het glas aan deze kant zit terwijl het meeste licht vanuit het zuiden komt. Het glas zit aan deze kant omdat

De geneeskundige dienst

Meteen naast het gebouw met het zaagdak staat een klein gebouwtje. De ENKA fabriek had in 1925 al een eigen EHBO en dokterspost. Dat is heel bijzonder voor die tijd. Het gebouwtje werd in 1948 neergezet.

Opdracht
4

NODIG: PEN

- Wat betekent EHBO?
.....
- Een EHBO en een dokterspost? Waarom is dat nodig bij een fabriek?
.....
- Wat is er bij een grote fabriek nog meer nodig als er ongelukken gebeuren?
.....

Verkleeden, wassen en eten

In de verte zie je twee schoorstenen. Als je naar deze schoorstenen loopt komt je eerst bij het oude schaftlokaal.

Opdracht
5

Schaften is een ander woord voor 'eten in de pauze'.

Het schaftlokaal werd ook wel de luchtbrug genoemd door het personeel. Dit gebouw was een voorbeeld voor veel fabrieken in Nederland. Het was ruim en licht. Het personeel moest zich goed en veilig voelen.

NODIG: PEN

Kijk hoe 'de luchtbrug' is gebouwd. Welke materialen vallen je op?

1.
2.
3.
4.

De opening van
het was- kleed- en
schaftlokaal was in 1951
live op de radio.

**Opdracht
6**

De dikke en de dunne

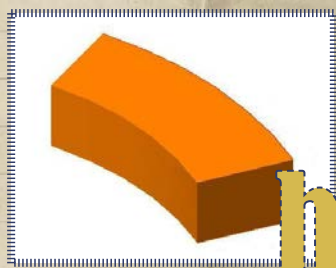
Als je bij de grote
schoorsteen moest zijn
ging je naar 'De dikke'.
De kleine schoorsteen
heette 'De dunne'.

Loop je verder, kom je bij de twee schoorstenen. De mensen die vroeger bij de ENKA werkten, noemden ze de dikke en de dunne. Je ziet vast wel waarom. Loop naar de dikke schoorsteen en maak de volgende opdrachten.

NODIG: PEN

De bakstenen die voor deze schoorsteen zijn gebruikt zijn bijzonder. Je moet namelijk in een rondje metselen om een schoorsteen te maken.

- Welke van de volgende drie bakstenen denk jij dat er hier gebruikt zijn?

Er zaten afzuigpijpen aan de toren

Opdracht 7

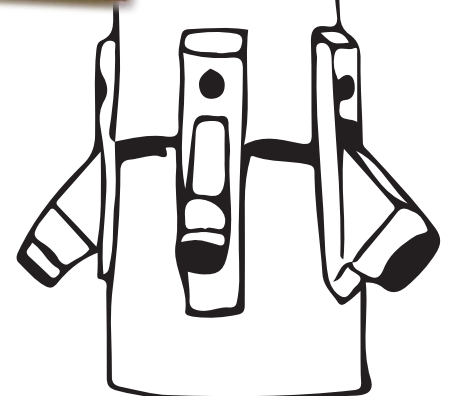
NODIG: PEN

Eindelijk geen last meer van spinogen. Dankzij deze schoorsteen kon de zure lucht uit de spinnerij worden afgezogen.

- Hoeveel afzuigpijpen hebben er aan de schoorsteen gezeten?

Het Nederlandse leger
bles in WOII bijna de
schoorstenen op.
De Nederlanders waren
bang dat de Duitsers
die als richtingwijzer
konden gebruiken!

Hoe hoog is de schoorsteen?

De schoorsteen moest hoog zijn om de zure gassen zo hoog mogelijk in de lucht weg te blazen.

NODIG: 2 STOKJES VAN 15 CM / POTLOOD

Er is een trucje die boswachters al heel lang gebruiken om hoge bomen te meten: Zet twee even lange stokjes loodrecht op elkaar en zet het uiteinde van 1 stokje tegen de bovenkant van je neus. Loop dan net zo lang achteruit tot je de bovenkant van de schoorsteen precies aan de bovenkant van het andere stokje ziet. De schoorsteen is dan even hoog als het aantal passen dat je naar de schoorsteen moet lopen + je eigen lengte!

- Mijn lengte is:
- Aantal passen:
- Hoogte schoorsteen = aantal passen (1 pas = 1 meter) + mijn lengte =

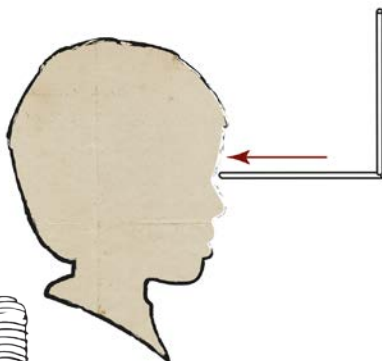
stap 1:

zet de 2 stokjes loodrecht op elkaar

stap 2:

zet het uiteinde van 1 stokje tegen de bovenkant van je neus.

TIP

Pas wel op het verkeer als je achteruit loopt! Laat iemand anders goed kijken naar fietsen en auto's.

TIP

1 grote stap is ongeveer 1 meter.

stap 3:

loop net zo lang achteruit tot je de bovenkant van de schoorsteen precies aan de bovenkant van het andere stokje ziet.

stap 4:

de schoorsteen is even hoog als het aantal passen dat je naar de schoorsteen terug moet lopen + je eigen lengte!

